

Smart decisions. Lasting value.

Accountantsverslag

Gemeente Gemert-Bakel

Eindhoven

27 mei 2020

Aanbiedingsbrief

Gemeente Gemert-Bakel
t.a.v. gemeenteraad
Ridderplein 1
5421 CV Gemert

Eindhoven, 27 mei 2020

Betreft: **Accountantsverslag boekjaar 2019**

Geachte leden van de raad,

Hierbij bieden wij u het accountantsverslag aan naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2019 van de Gemeente Gemert-Bakel.

Onze opdracht is het controleren van de jaarrekening op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid. In juli 2019 zijn wij van start gegaan als nieuwe accountant van uw gemeente. Wij zijn gestart met een organisatieverkenning. In november 2019 hebben wij een interim controle uitgevoerd, gericht op de processen die voor het financiële beheer belangrijk zijn. De bevindingen hieruit zijn in de management letter gerapporteerd.

Aansluitend zijn wij in april 2019 gestart met de jaareindecontrole die wij onlangs hebben afgerond. De jaareindecontrole is gericht op het vormen van een oordeel over getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening in overeenstemming met de Nederlandse regels voor financiële verslaggeving en het vastgestelde normenkader.

Dit accountantsverslag bevat de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de jaareindecontrole. Waar mogelijk doen wij aanbevelingen gericht op verdere verbetering. Deze aspecten doen geen afbreuk aan ons oordeel omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2019. Wij hebben dit verslag in concept besproken met de ambtelijke organisatie en de verantwoordelijk wethouder.

Naast dat dit ons eerste jaar is als accountant van de gemeente Gemert-Bakel werd het controleproces sterk beïnvloed door de gevolgen van de Corona crisis. Dit heeft veel inzet en flexibiliteit gevraagd in een toch al complex en intensief proces. Over de gehele linie hebben wij de samenwerking met de medewerkers van de gemeente als constructief en plezierig ervaren. Mede hierdoor zijn we er in geslaagd om de controle tijdig af te ronden. Wij willen hiervoor nadrukkelijk onze dank uitspreken richting de organisatie!

Wij vertrouwen erop u middels onze rapportage voldoende geïnformeerd te hebben. Tot het geven van een nadere toelichting zijn wij uiteraard graag bereid.

Met vriendelijke groet, namens ons hele team,

mr. drs. H.W. Jansen RA RV
Extern accountant

Inhoudsopgave

1. Management samenvatting 4

2. Ons oordeel 7

3. Bevindingen jaarrekening 2019 10

- 1. Begrotingsrechtmatigheid 10
- 2. Grondexploitaties – algemeen 12
- 3. Grondexploitaties – administratieve organisatie 13
- 4. Grondexploitaties – tussentijdse winstneming 14
- 5. Grondexploitaties – specifieke complexen 16
- 6. Golfbaan Stippelberg 18
- 7. Claim Attero 19

8. Aanbestedingsrechtmatigheid 20

9. Vennootschapsbelasting 21

10. Jeugdhulp en WMO – beheersing budget 22

11. Jeugdhulp en WMO – levering zorg 23

4. Overige aspecten 24

Totaal aantal pagina's: 26

1. Management samenvatting

Ons oordeel: goedkeurende verklaring

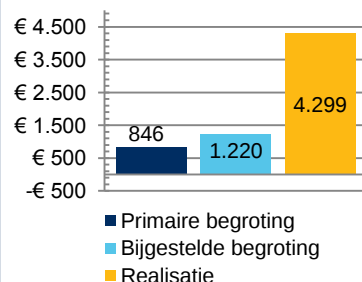
Onderwerp	Goedkeurend	Afkeurend	Anders	Toelichting
Getrouw beeld		-	-	De jaarrekening 2019 geeft een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van zowel de baten en lasten over 2019 als van de activa en passiva per 31 december 2019 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
Rechtmatigheid		-	-	De verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in de jaarrekening 2019 zijn tevens in alle van materieel zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen en zijn in overeenstemming met de wet- en regelgeving zoals opgenomen in het door de raad vastgestelde normenkader.
Onderwerp	Geen bevindingen	Wel bevindingen	Anders	Toelichting
WNT verantwoording		-	-	Wij hebben vastgesteld dat de WNT-verantwoording zoals opgenomen in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen .
SISA bijlage				Wij hebben de SiSa-bijlage zoals opgenomen in de jaarrekening gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2019. Op grond hiervan melden wij dat geen fouten en/of onzekerheden zijn geconstateerd boven de voor de SiSa geldende rapporteringstoleranties.

Wij zijn derhalve voornemens om bij de jaarrekening 2019 **een goedkeurende controleverklaring** af te geven.

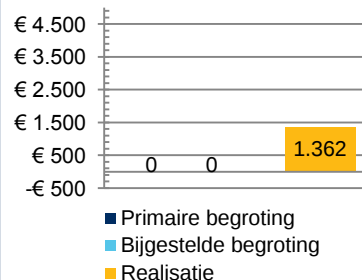
1. Management samenvatting

Financiële analyse 2019

Resultaat vóór mutatie reserves in k€

Resultaat na mutatie reserves in k€

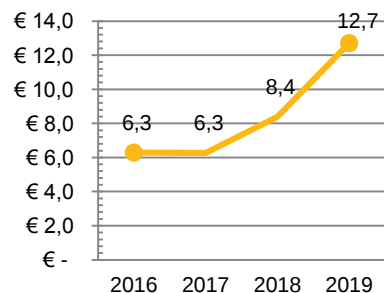

- Het gerealiseerde **resultaat vóór mutatie reserves** bedraagt € 4,3 miljoen positief. Het eigen vermogen van de gemeente neemt per saldo toe met dit bedrag. In de bijgestelde begroting werd nog rekening gehouden met een resultaat vóór mutatie bestemmingsreserves van € 1,2 miljoen positief. Dit betekent een additioneel voordeel ten opzichte van de bijgestelde begroting van € 3,1 miljoen positief.
- Het additionele voordeel wordt met name verklaart door positieve resultaten op grondexploitatie en vastgoedtransacties (€ 2,0 miljoen). Deze zijn met name het gevolg van het afsluiten van exploitatie en tussentijds nemen van winst op lopende projecten. De kosten maatwerkdienstverlening jeugd zijn € 0,3 miljoen lager hetgeen erop duidt dat deze risicovolle post ('open einde regeling') voorzichtig is ingeschat. Verder vallen rentekosten en personeelskosten lager uit dan begroot en is de algemene uitkering uit het gemeentefonds hoger op basis van de decembercirculaire.
- Tegenover deze voordelen staat een nadeel op maatwerkvoorzieningen WMO (€ 0,4 miljoen). Verder zijn met name als gevolg van een lagere rekenrente de pensioenverplichtingen voor (oud) wethouders met € 1,0 miljoen toegenomen.
- Mede als gevolg van het voornoemde positieve resultaat nemen de bestemmingsreserves (met name de algemene reserve grondexploitatie) toe met € 2,7 miljoen. Het resterende nog te verdelen **resultaat (na mutatie reserves)** bedraagt positief € 1,4 miljoen positief (begroot € 0). In het jaarverslag is op pagina 8 een voorstel opgenomen voor de verdeling van dit resultaat.
- Voor een verdere toelichting op het resultaat per programma en per taakveld verwijzen wij naar de jaarstukken.

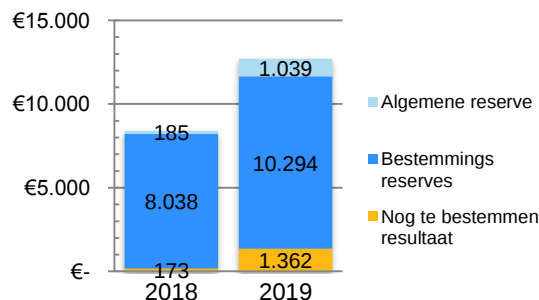
1. Management samenvatting

Financiële analyse 2019

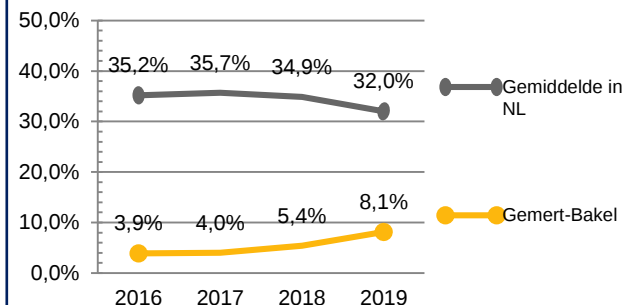
Eigen vermogen in € mln

Opbouw eigen vermogen in €k

Solvabiliteit in % van balanstotaal

- Versterking van het **eigen vermogen** is een belangrijke doelstelling in het financieel beleid van de gemeente de afgelopen jaren. Het eigen vermogen van de gemeente Gemert-Bakel neemt op basis van de jaarrekening 2019 toe met € 4,3 miljoen als gevolg van het positieve resultaat vóór bestemming. Het eigen vermogen bestaat met name uit de bestemmingsreserve grondexploitatie die is gevormd uit opbrengsten grondexploitatie en die is bestemd als dekking voor financiële onzekerheden die samenhangen met de grondexploitatie. De 'vrije' reserve bedraagt € 2,4 miljoen.
- De **solvabiliteit** neemt toe als gevolg van het positieve resultaat 2019. De solvabiliteit is een indicatie voor de financiële gezondheid van de gemeente. Ondanks de toename ligt de solvabiliteit van de gemeente Gemert-Bakel nog ruim onder het landelijke gemiddelde.
- Het **weerstandsvermogen** van de gemeente is eveneens toegenomen. Op basis van de analyse die is opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen wordt het beschikbare weerstandsvermogen vooralsnog voldoende geacht om de geïdentificeerde risico's en onzekerheden af te dekken. Hoewel de financiële positie van de gemeente de afgelopen jaren is verbeterd blijft deze kwetsbaar. De Corona crisis zal naar verwachting belangrijke financiële gevolgen hebben voor de gemeente echter de omvang daarvan is op dit moment nog onzeker. Voortdurende aandacht voor de risico's en onzekerheden waarmee de gemeente te maken heeft in relatie tot het aanwezige weerstandsvermogen blijft daarom nadrukkelijk van belang.

2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting																								
Gehanteerde controle en rapporterings-tolerantie	Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2019 uitgevoerd met inachtneming van de volgende toleranties, zoals opgenomen in het controleprotocol. Indien de geconstateerde fouten en onzekerheden het bedrag van de goedkeuringstolerantie niet overschrijden kan in beginsel een goedkeurende controleverklaring worden afgegeven. <table><tr><th></th><th>Grondslag</th><th>Omvang</th><th>Tolerantie</th></tr><tr><td>Fouten</td><td>1% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves</td><td>€ 72.657.000</td><td>€ 726.000</td></tr><tr><td>Onzekerheden</td><td>3% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves</td><td>€ 72.657.000</td><td>€ 2.179.700</td></tr><tr><td>Rapporteringstolerantie</td><td>-</td><td>-</td><td>€ 72.600</td></tr></table>		Grondslag	Omvang	Tolerantie	Fouten	1% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves	€ 72.657.000	€ 726.000	Onzekerheden	3% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves	€ 72.657.000	€ 2.179.700	Rapporteringstolerantie	-	-	€ 72.600								
	Grondslag	Omvang	Tolerantie																						
Fouten	1% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves	€ 72.657.000	€ 726.000																						
Onzekerheden	3% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves	€ 72.657.000	€ 2.179.700																						
Rapporteringstolerantie	-	-	€ 72.600																						
Controleverschillen	De controleverschillen in de jaarrekening 2019 met betrekking tot de rechtmatigheid bedragen € 608.000. Daarnaast resteren in de jaarrekening 2019 onzekerheden met betrekking tot de rechtmatigheid voor een bedrag van € 169.000. Aangezien de gemelde bedragen onder de materialiteitsgrens blijven heeft dit geen invloed op de strekking van de verklaring. Hieronder opgenomen het overzicht van 'niet gecorrigeerde afwijkingen' boven de rapportage tolerantie. <table><tr><th>Omschrijving</th><th>Getrouwheid / Rechtmatigheid</th><th>Omvang fout</th><th>Richting</th><th>Omvang onzekerheid</th><th>Verwijzing</th></tr><tr><td>Aanbestedingsrechtmatigheid</td><td>Rechtmatigheid</td><td>€ 608.000</td><td>-</td><td>-</td><td>H. 3.8</td></tr><tr><td>Vaststellen levering zorg</td><td>Rechtmatigheid</td><td>-</td><td>-</td><td>€ 169.000</td><td>H. 3.11</td></tr><tr><td>Totaal</td><td></td><td>€ 608.000</td><td>-</td><td>€ 169.000</td><td>-</td></tr></table>	Omschrijving	Getrouwheid / Rechtmatigheid	Omvang fout	Richting	Omvang onzekerheid	Verwijzing	Aanbestedingsrechtmatigheid	Rechtmatigheid	€ 608.000	-	-	H. 3.8	Vaststellen levering zorg	Rechtmatigheid	-	-	€ 169.000	H. 3.11	Totaal		€ 608.000	-	€ 169.000	-
Omschrijving	Getrouwheid / Rechtmatigheid	Omvang fout	Richting	Omvang onzekerheid	Verwijzing																				
Aanbestedingsrechtmatigheid	Rechtmatigheid	€ 608.000	-	-	H. 3.8																				
Vaststellen levering zorg	Rechtmatigheid	-	-	€ 169.000	H. 3.11																				
Totaal		€ 608.000	-	€ 169.000	-																				

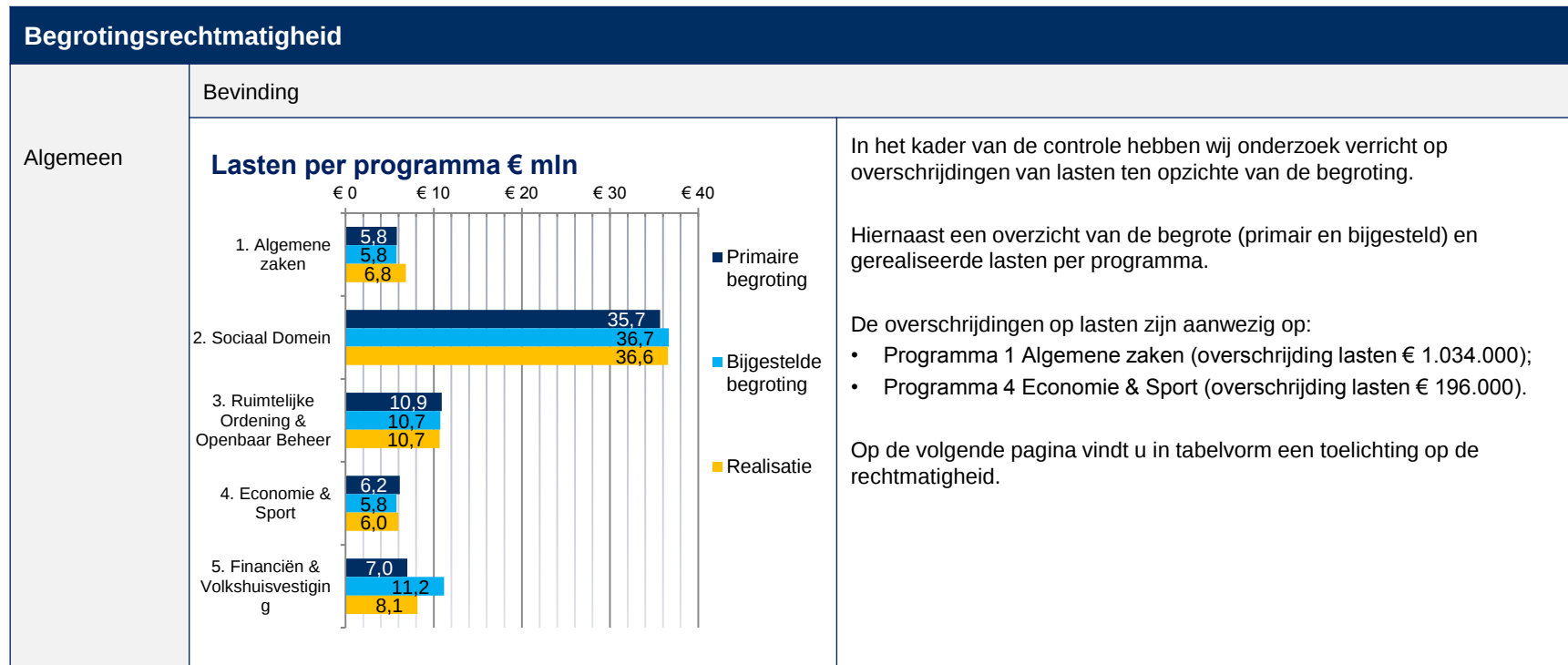
2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting
Jaarverslag verenigbaar	Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig het BBV is opgesteld en, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening . De programmaverantwoording hebben wij marginaal getoetst wat zoveel betekent als het signaleren van mogelijke belangrijke tegenstrijdigheden. De accountantscontrole omvat derhalve geen oordeel over de inhoudelijke juistheid en/of volledigheid van de informatieverstrekking opgenomen in de programmaverantwoording.
Optimalisatie financiële verantwoording	Over het algemeen vinden wij de kwaliteit en leesbaarheid van de informatieverstrekking en financiële verantwoording toereikend. Het inzicht dat de stukken geven in de financiële ontwikkelingen zou naar onze mening nog verder kunnen worden vergroot. Op dit moment zijn inhoudelijke toelichtingen niet altijd op dezelfde plek gepresenteerd als het cijfermateriaal waarop ze betrekking hebben. Dit zou kunnen worden verbeterd door de cijfers per programma en eventueel per taakveld te presenteren (begroting, begroting na wijziging, baten/lasten/mutatie reserves en voorzieningen). Inhoudelijke verklaringen voor belangrijke afwijkingen worden hierbij opgenomen en sluiten zichtbaar aan op de gepresenteerde cijfers.
Interne beheersing	Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen significante tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd. In onze management letter hebben wij enkele belangrijke aandachtspunten opgenomen voor de verdere verbetering van processen. Wij constateren dat hier in de organisatie voldoende aandacht voor is.
SiSa-bijlage	De SiSa-bijlage en bijbehorende stukken dienen door uw organisatie voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. De hierna volgende tabel voor 'fouten en onzekerheden' kunt u gebruiken voor het aanleveren van gegevens aan het CBS.

2. Ons oordeel

Nummer	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in €	Toelichting fout / onzekerheid
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	-	0	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2019	-	0	n.v.t.
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_Totaal 2018	-	0	n.v.t.
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2019	-	0	n.v.t.
G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2018	-	0	n.v.t.
H4	Specifieke uitkering Sport	-	0	n.v.t.
Strekking controleverklaring				
Strekking controleverklaring rechtmatigheid:		Goedkeurend		
Strekking controleverklaring getrouwheid:		Goedkeurend		

3.1 Begrotingsrechtmatigheid

3.1 Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid (vervolg)

Algemeen

Bevinding

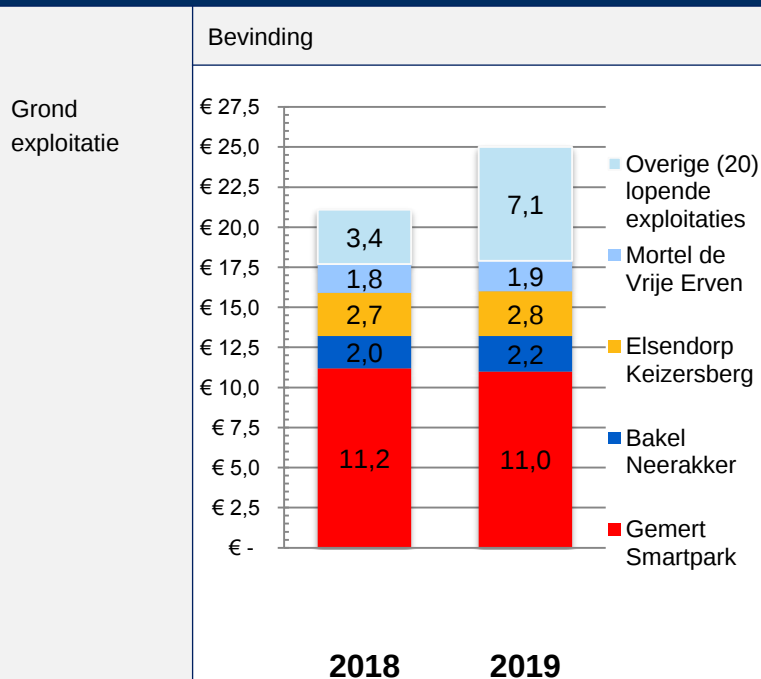
Programma	Bijgestelde begroting in €k	Realisatie in €k	Overschrijding in €k?	Telt mee voor oordeel?	Verwijzing
1. Algemene zaken	€ 5.793	€ 6.827	€ 1.034	Nee	1)
2. Sociaal Domein	€ 36.665	€ 36.573	Nee		
3. Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer	€ 10.729	€ 10.687	Nee		
4. Economie & Sport	€ 5.795	€ 5.992	€ 196	Nee	2)
5. Financiën & Volkshuisvestiging	€ 11.157	€ 8.146	Nee		
Totaal lasten	€ 70.139	€ 68.225			

- 1) De lastenoverschrijding op het programma algemene zaken ziet toe op de ophoging van de voorziening pensioen wethouders (APPA). Het vormen van deze voorziening is op grond van de verslaggingsvoorschriften in het BBV een verplichting voor de gemeente.
- 2) De lastenoverschrijding op het programma Economie & Sport. De lastenoverschrijdingen houden met name verband met hogere lasten zwerfafval en calamiteuze stoffen (€ 125.00) en hogere lasten sportparken, sporthallen en overige sportaccommodaties (€ 124.000). Deze hogere lasten vloeien voort uit bestaand beleid.

Het voorstel aan de raad is om de genoemde overschrijding te autoriseren bij de vaststelling van de jaarrekening (zie p.8 van de jaarstukken). Vooruitlopend op dit besluit zijn wij er bij het vormen van ons oordeel van uit gegaan dat er geen sprake is van begrotingsonrechtmatigheid.

3.2 Grondexploitaties – algemeen

Grondexploitaties - algemeen

- Het plaatje hiernaast toont de opbouw van het netto geïnvesteerd vermogen in de grondexploitatie. Dit bedraagt ultimo 2019 € 24,9 miljoen (2018: € 21,1 miljoen). Het netto geïnvesteerd vermogen bestaat uit de totale waarde van onderhanden projecten, de op derden te verhalen kosten en de voorziening voor verlieslatende exploitaties. Ultimo 2019 zijn er in totaal 26 lopende projecten (2018: 28). De gemeente Gemert-Bakel heeft een relatief hoog aantal lopende grondexploitaties met een relatief hoog totaal geïnvesteerd vermogen.
- Ondanks dat in 2019 voor € 5,0 miljoen aan verkopen is gerealiseerd neemt het netto geïnvesteerd vermogen met € 3,8 miljoen toe. Deze toename heeft betrekking op investeringen in lopende projecten (€ 5,1 miljoen), het opstarten van nieuwe projecten (€ 1,3 miljoen) en tussentijdse winstnemingen op lopende projecten (€ 1,0 miljoen). Het totale geïnvesteerde vermogen moet in de toekomst worden terugverdiend door grondverkopen en verhaal van kosten op derden. Naar verwachting daalt het totale geïnvesteerde vermogen vanaf 2020 aanzienlijk als gevolg van het realiseren van verkopen.
- Ter dekking van exploitaties die op basis van de huidige doorrekeningen naar verwachting verlieslatend zijn is een voorziening gevormd. De voorziening bedraagt ultimo 2019 € 13 miljoen (2018: € 12,8 miljoen). Als buffer voor (markt-) risico's en onzekerheden die op dit moment niet bekend zijn of niet betrouwbaar kunnen worden ingeschat is een bestemmingsreserve gevormd die ultimo 2019 € 7,4 miljoen (2018: € 5,5 miljoen) bedraagt. Wij zijn van mening dat de (markt-) risico's en onzekerheden in financiële zin voldoende zijn afgedekt.

3.3 Grondexploitaties – administratieve organisatie

Grondexploitaties – administratieve organisatie

Grond exploitatie – administratieve organisatie	Bevinding
	Binnen de gemeente Gemert-Bakel is ruime aandacht voor de administratieve organisatie rondom de grondexploitaties. Dit vinden wij overigens volledig op zijn plaats gezien de omvang en het risicoprofiel.
	Recentelijk is er geïnvesteerd in een nieuwe applicatie Promis. Met behulp van deze applicatie moet het eenvoudiger worden om grondexploitaties (tussentijds) door te rekenen en afwijkingen te analyseren en documenteren. Dit is een aanzienlijke verbetering ten opzichte van de huidige op Excel gebaseerde berekeningen, die bovendien gevoeliger zijn voor fouten. Door het consequente gebruik van Promis zou de kwaliteit en transparantie van de rapportage aan de raad omtrent projecten verder kunnen verbeteren. Rondom de afronding van de jaarrekening is een start gemaakt met het gebruik van Promis en zijn alle projecten in Promis doorgerekend. De volledige mogelijkheden van Promis worden op dit moment nog niet benut omdat nog niet alle gegevens zijn ingevuld/bijgewerkt. Wij zijn vanuit onze rol als accountant van de gemeente enthousiast over Promis en de mogelijkheden die het biedt. Wij adviseren dan ook om deze in de komende periode volledig te gaan benutten.

3.4 Grondexploitaties – tussentijdse winstneming

Grondexploitaties – tussentijdse winstneming	
Grond exploitatie – tussentijdse winstneming	Bevinding
	Recentelijk zijn de exploitaties ten behoeve van het opstellen van de jaarrekening 2019 opnieuw doorgerekend. Op basis van deze doorrekeningen is de voorziening voor verlieslatende grondexploitaties definitief bepaald. Voor de projecten waarop een winst wordt verwacht is bovendien bepaald of in het boekjaar 2019 tussentijds een gedeelte van deze winst moet worden genomen gegeven de voortgang van het project. Op basis van de doorrekeningen van de exploitaties is in de jaarrekening 2019 voor een totaalbedrag van € 1,0 miljoen aan tussentijdse winsten verantwoord. Dit wordt met name gedreven door toegenomen verkopen en betreft de projecten Westrand-Leijgraaf De Mortel € 0,3 miljoen en Doonheide-Molenbroekse Loop € 0,3 miljoen. Op grond van BBV is het tussentijds nemen van winst verplicht onder voorwaarde dat deze winst betrouwbaar kan worden ingeschat. De definitieve winst op een grondexploitatie is uiteindelijk pas bekend wanneer alle kosten gemaakt zijn en alle grondverkopen gerealiseerd zijn. Voor het inschatten van de tussentijdse winst wordt een bestendige lijn gehanteerd binnen de gemeente Gemert-Bakel.

3.4 Grondexploitaties – tussentijdse winstneming

Grondexploitaties – tussentijdse winstneming (vervolg)

Grond
exploitatie –
tussentijdse
winstneming

Bevinding

Specifieke omstandigheden rondom een project kunnen echter altijd een reden zijn om op een individueel project van deze gedragslijn af te wijken. Dit zou kunnen betekenen dat er onder omstandigheden minder of meer tussentijdse winstneming op een project plaatsvindt. Indien wordt afgeweken vereist dit wel aanvullende toelichting.

In dit verband hebben wij een drietal opmerkingen:

- Indien omstandigheden wijzigen kan het aan de orde zijn dat eerder genomen tussentijdse winsten geheel of gedeeltelijk worden teruggedraaid. Op basis van de actualisatie van projecten rondom de jaarrekening 2019 is dit vooralsnog niet aan de orde.
- Er wordt voor de inschatting van de waarde van een project op balansdatum gekeken naar de netto contante waarde. Dit is in de basis een gebruikelijke en aanvaardbare methodiek, aangenomen dat inkomsten en uitgaven op het project gelijk opgaan gedurende de duur van het project. Indien dit niet het geval is kan dit tot een onzuivere inschatting van de eindwaarde op balansdatum leiden. Dit kan tot aanpassingen leiden in de tussentijdse winstneming.

3.5 Grondexploitatie – specifieke complexen

Grondexploitatie – specifieke complexen	
	Bevinding
Grond exploitatie Gemert- Smartpark	Het totale netto geïnvesteerd vermogen in project Gemert – Smartpark bedraagt ultimo 2019 € 11 miljoen (2018: € 11,2 miljoen). Het totale geïnvesteerde netto vermogen van € 11 miljoen bestaat uit investeringen in eigen grondexploitatie (€ 3,3 miljoen) en op derden te verhalen kosten (€ 7,7 miljoen). Op basis van de huidige doorrekeningen wordt verwacht dat dit project uiteindelijk positief zal worden afgesloten al vertoond de prognose van de eindwaarde een dalende trend.
	Momenteel wordt het exploitatieplan Wolfsveld 2010 dat aan dit project ten grondslag ligt herzien in samenwerking met bureau BRO. Deze herziening is nog niet afgerond en vandaar dat in de paragraaf grondbeleid ook geen inschatting is gegeven van het verwachte eindresultaat. Wij hebben in het kader van onze controle kennisgenomen van de op dit moment beschikbare informatie ten aanzien van het concept en dit besproken met de planeconoom. Op basis van deze informatie is de verwachting dat het project als geheel positief wordt afgesloten en dat alle kosten volledig kunnen worden verhaald. Wij kunnen daarom instemmen met de waarde van het project zoals die is verantwoord in de jaarrekening 2019 (€ 11 miljoen).
	Ondanks dat de marktontwikkelingen in de voorbije jaren positief zijn is het marktrisico voor dit project hoog door de aard van de gronden (bedrijventerrein) in relatie tot de omvang van de voorraad en het geïnvesteerd vermogen. De Corona crisis en de mogelijke lange termijn gevolgen daarvan zijn nu nog niet in te schatten maar hebben naar verwachting wel een effect op de economie en daarmee op de markt voor bedrijventerreinen. Gezien het hoge marktrisico is strikte monitoring van deze positie van belang.

3.5 Grondexploitaties – specifieke complexen

Grondexploitaties – specifieke complexen								
	Bevinding							
Grond exploitatie Elsendorp Keizersberg	Prognose resultaat op eindwaarde in k€ <table><tr><th>2017</th><th>2018</th><th>2019</th></tr><tr><td>-3.000</td><td>-2.318</td><td>-2.415</td></tr></table>	2017	2018	2019	-3.000	-2.318	-2.415	Het totale netto geïnvesteerd vermogen op dit project bedraagt ultimo 2019 € 2,6 miljoen. Dit is inclusief een voorziening van € 2,4 miljoen in verband met het verwachte verlies bij het afsluiten van dit project. Op dit project zijn nog verkopen te realiseren en de afsluiting staat pas gepland voor 2028. Het marktrisico met betrekking tot dit project is daarmee relatief hoog. Op dit moment loopt een beroepszaak bij de Raad van State tegen het bestemmingsplan. Hoewel de uitkomst van deze zaak nog onzeker is heeft de gemeente vertrouwen in een goede afloop. Indien dit onverhoopt anders uitpakt hebben de gedwongen aanpassingen in het plan naar verwachting geen wezenlijk effect op de uitkomst van de exploitatie en daarmee op de financiële positie. Wij kunnen instemmen met de verantwoording rondom dit project in de jaarrekening 2019.
2017	2018	2019						
-3.000	-2.318	-2.415						
Grond exploitatie De Mortel Vrije Erven	Prognose resultaat op eindwaarde in k€ <table><tr><th>2017</th><th>2018</th><th>2019</th></tr><tr><td>-3.400</td><td>-3.853</td><td>-3.857</td></tr></table>	2017	2018	2019	-3.400	-3.853	-3.857	Het totale netto geïnvesteerd vermogen op dit project bedraagt ultimo 2019 € 1,8 miljoen. Dit is inclusief een voorziening van € 3,9 miljoen. Dit project loopt al een groot aantal jaren omdat de verkoop van de kavels uiterst moeizaam verliep. Er zijn door de raad afwijkende kavelprijzen vastgesteld. In 2019 zijn diverse kavels verkocht. Wij hebben vernomen dat in de loop van 2020 de resterende kavels zijn verkocht. Hiermee is het marktrisico rondom het geïnvesteerde vermogen aanzienlijk afgenomen. Wij kunnen instemmen met de verantwoording rondom dit project in de jaarrekening 2019.
2017	2018	2019						
-3.400	-3.853	-3.857						

3.6 Golfbaan Stippelberg

Golfbaan Stippelberg	
Geïnvesteed vermogen Golfbaan Stippelberg	Bevinding
	Thans bedraagt het totale geïnvesteede vermogen van de gemeente in de Golfbaan Stippelberg ca. € 13,4 miljoen. Dit bedrag bestaat hoofdzakelijk uit middelen die in het verleden zijn geïnvesteed in de realisatie van het complex. Daarnaast zijn er vorderingen op de exploitant (Beheerstichting Golfbaan Stippelberg) uit hoofde van betalingsachterstanden. Deze achterstanden zijn in de voorbije jaren ontstaan als gevolg van exploitatietekorten.
	De verantwoording in de jaarrekening 2019 rondom het totale geïnvesteede vermogen veronderstelt evenals in voorgaande jaren een duurzaam gezonde exploitatie van het complex als golfbaan. Sinds de opening in 2011 is daarvan feitelijk nog geen sprake geweest en zijn er herhaaldelijk aanpassingen gedaan in het exploitatiemodel om dit uiteindelijk te bewerkstelligen. Recentelijk zijn de afspraken met de gemeente opnieuw aangepast op basis van een door de exploitant opgesteld verbeterplan. Dit moet de basis vormen voor een duurzaam gezonde exploitatie waarbij alle betalingsverplichtingen aan de gemeente tijdig kunnen worden nagekomen en waarbij achterstanden worden ingelopen. Op basis van de (concept) cijfers over 2019 en de eerste maanden van 2020 is de exploitatie licht positief. Hierin zijn de gevolgen van de Corona crisis echter nog niet zichtbaar. Hoewel deze ongetwijfeld een nadelig effect zullen hebben op de exploitatie op korte termijn wordt vooralsnog geen rekening gehouden met grote nadelige effecten op de langere termijn. Wij kunnen onder de huidige omstandigheden instemmen met de verantwoording in de jaarrekening 2019. Hierbij benadrukken wij dat de exploitatie van de golfbaan en positie van de gemeente gezien het hoge geïnvesteede vermogen kwetsbaar blijven. De financiële onzekerheid voor de gemeente die dit met zich meebrengt maakt het noodzakelijk dat voldoende weerstandscapaciteit achter de hand wordt gehouden om eventuele onvoorziene tegenvallers op te kunnen vangen. Wij adviseren u de ontwikkelingen en de positie van de gemeente strikt te blijven monitoren in relatie tot de weerstandscapaciteit.

3.7 Claim Attero

Voorziening claim Attero

Voorziening claim Attero	Bevinding
	In de jaarrekening 2018 heeft de gemeente Gemert-Bakel een voorziening getroffen van € 185.000 in verband met het aandeel van de gemeente in de claim van afvalinzamelaar Attero. Deze naheffing houdt verband met de afvalinzameling in de regio in de periode 2015 tot en met 2017. Namens de betrokken gemeenten in de regio heeft de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Eindhoven deze claim betaald hangende de lopende juridische procedure.
	Recentelijk is uitspraak gedaan in deze procedure waarbij Attero in het gelijk is gesteld. Hoewel tegen deze uitspraak in beroep is gegaan, is de kans dat de claim definitief wordt aanzienlijk toegenomen. Het is daarmee echter nog niet duidelijk voor welk aandeel de gemeente Gemert-Bakel aansprakelijk is. Vooralsnog gaat de gemeente ervan uit dat het aandeel wordt bepaald op basis van het inwoneraantal. Alternatief is dat het aandeel wordt bepaald op grond van de afvalinzamelingsgegevens van alle betrokken gemeenten in deze periode. Hierover loopt discussie binnen de regio en het is vooralsnog niet duidelijk hoe deze afloopt. Onder deze omstandigheden heeft de gemeente de voorziening ad € 185.000 gehandhaafd. Het risico dat met de kwestie samenhangt is toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen. Wij kunnen hiermee onder de huidige omstandigheden instemmen.

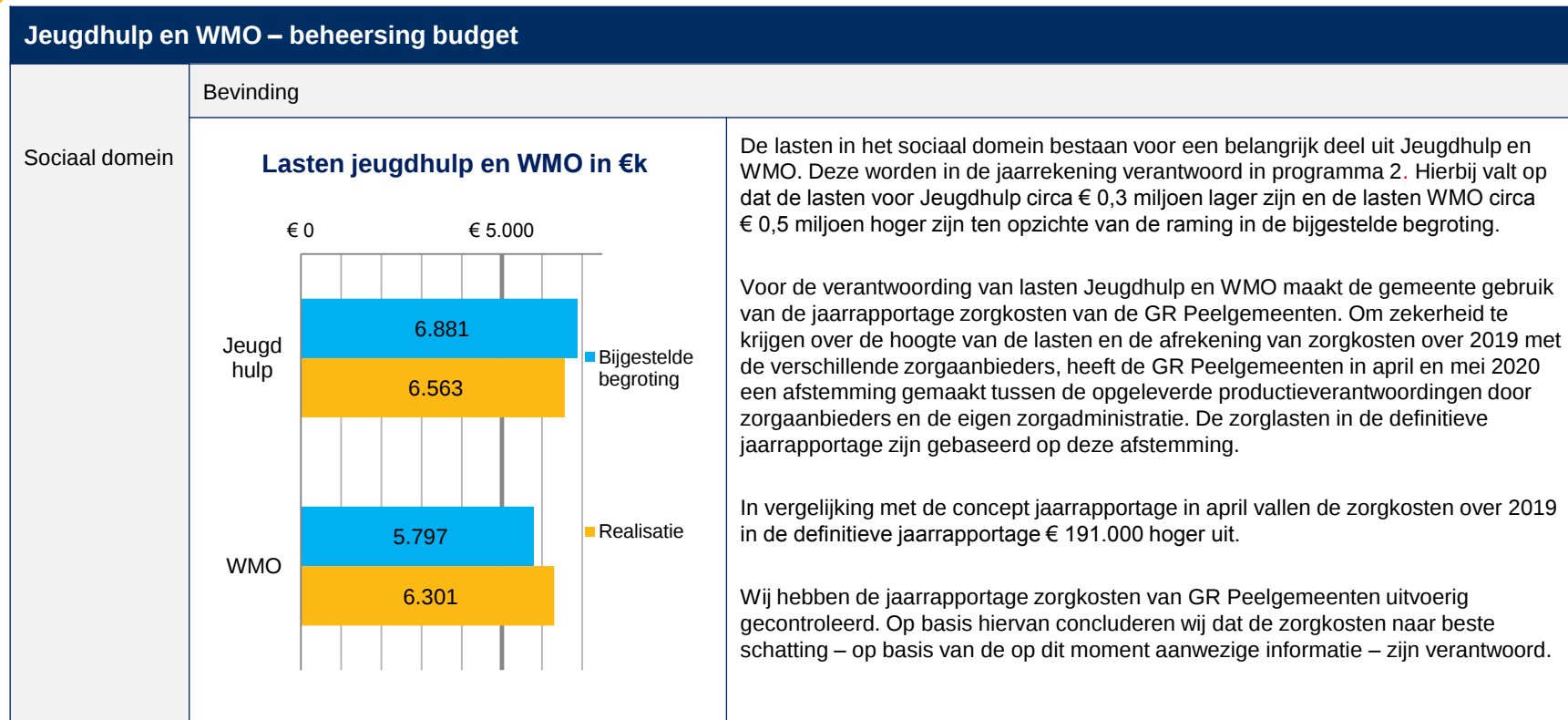
3.8 Aanbestedingsrechtmatigheid

Aanbestedingsrechtmatigheid	
Inkoop en aanbesteding	Bevinding
	In het kader van de rechtmatigheidscontrole zijn onze controlewerkzaamheden op inkopen en aanbestedingen gericht op het voldoen aan de Europese aanbestedingswetgeving. Dit betekent dat wij primair controleren op inkopen boven de Europese drempel van € 221.000 en dat enkel constatering op het gebied van de Europese aanbestedingswetgeving een effect hebben op ons rechtmatigheidsoordeel.
	Tijdens de interim controle in het najaar hebben wij kennis genomen van de inkoopanalyse zoals die door de organisatie wordt uitgevoerd. Hierbij hebben wij enkele adviezen en aandachtspunten meegegeven voor de verdere optimalisatie van de interne analyse. Tijdens de jaareinde controle hebben wij de inkoopanalyse over het gehele boekjaar 2019 ontvangen en hierop onze eigen controlewerkzaamheden verricht. Wij hebben ten aanzien van enkele contracten geconstateerd dat de aanbestedingen niet geheel conform de aanbestedingsregels zijn verlopen. De waarde van deze contracten is € 607.627. Overigens is voor een belangrijk deel van deze contracten al een nieuw aanbestedingstraject in voorbereiding waarmee de onrechtmatigheid wordt hersteld. Wij hebben het bedrag van € 607.627 opgenomen in ons overzicht controleverschillen.

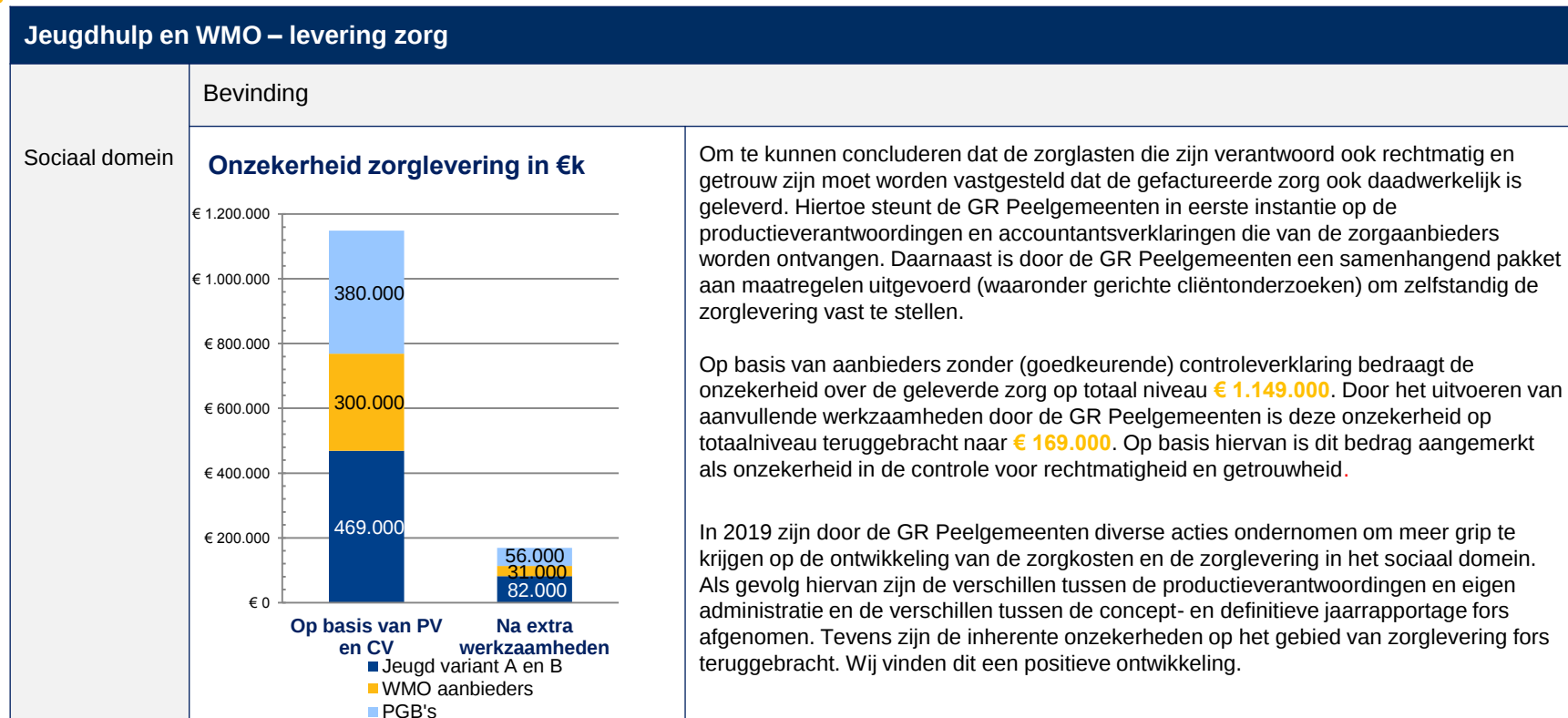
3.9 Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting	
VPB plicht	Bevinding
	Als gevolg van invoering van de vennootschapsbelastingplicht (hierna: VPB) voor overheidsinstanties per 1 januari 2016 is het exploiteren van grondexploitaties bij de gemeente aangemerkt als een VPB activiteit en dient bij positieve exploitaties vanaf 2016 belasting betaald te worden over de winst. Door de gemeente zijn inmiddels aangiftes VPB ingediend over de jaren 2016 en 2017 waarin een verlies wordt verantwoord. Van een daadwerkelijke VPB last is daarmee nog geen sprake. Voor 2018 en 2019 zijn de concept aangiften VPB nog niet opgesteld. Gezien de resultaten die in die jaren zijn verantwoord op de grondexploitatie bestaat het risico dat er sprake is van een VPB last. Behoudens dat dit risico in de jaarrekening (paragraaf grondbeleid) is toegelicht is hiermee cijfermatig nog geen rekening gehouden. Een eventuele VPB last zou ten laste komen van de algemene reserve grondexploitatie waarmee dekking aanwezig is. Hoewel wij van mening zijn dat de getrouwheid en de rechtmatigheid van de jaarrekening 2019 niet materieel wordt beïnvloed bevelen wij aan om de VPB positie op korte termijn in kaart te brengen. Het in beeld hebben van de positie geeft gelegenheid om hier – uiteraard binnen de wettelijke kaders – op te sturen.

3.10 Jeugdhulp en WMO – beheersing budget

3.11 Jeugdhulp en WMO – levering zorg

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Geen sprake van beperkingen in de reikwijdte van onze controle	Er zijn geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle opgetreden. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers van de gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.
Fraude	Er zijn gedurende 2019 geen fraudegevallen geconstateerd en er zijn ons eveneens geen vermoedens van fraude bekend.
Claims en juridische procedures	Er zijn - met uitzondering van hetgeen in hoofdstuk 3 is genoemd - geen belangrijke (dreigende en niet gewaardeerde) claims en/of juridische procedures met een mogelijke materiele impact op de cijfers per ultimo 2019.
Gebeurtenissen na balansdatum	Er zijn geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum anders dan hetgeen opgenomen in de niet uit de balans blijkende verplichtingen. Ten aanzien van de ontwikkelingen met betrekking tot het Corona virus zijn de exacte financiële gevolgen in 2020 op dit moment nog onduidelijk. Voor de gemeente betekent dit naar verwachting mogelijke hogere interne kosten, mogelijke vertraging in de uitvoering van projecten en uitgifte van grondexploitaties, hogere lasten in het sociaal domein, lagere belasting- en leges inkomsten en een verhoogd risico op oninbaarheid van uitstaande vorderingen. Het college heeft deze situatie en de mogelijk risico's ons inziens toereikend toegelicht in het jaarverslag en in de paragraaf weerstandsvermogen. Tevens is voorgesteld aan uw raad om bij de vaststelling van de jaarrekening een bedrag van € 962.000 te doteren aan een nieuw te vormen risicoreserve Corona.
Geautomatiseerde gegevensverwerking	Wij hebben vanuit onze controle op de jaarrekening van geen belangrijke bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. In de management letter van Gemeente Gemert-Bakel hebben wij wel enkele aanbevelingen gedaan op het gebied van automatisering.

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Schattingen	De opstelling van de jaarrekening vereist dat het college oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van de baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn in het kader van onze controleopdracht op aanvaardbaarheid beoordeeld. Hierbij hebben wij geen belangrijke tekortkomingen geconstateerd.
Onafhankelijkheid	Wij zijn onafhankelijk van uw gemeente en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels (Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VIO)) ten aanzien van onafhankelijkheid.
Openstaande punten	Geen

Smart decisions. Lasting value.